

Helena HRACHOVÁ, „Těhotným, rodičkám a šestinedělkám ku pomoci“. *Obraz porodní báby na jihu Čech v 18. a 19. století*. Diplomová práce, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2009, 128 s.

Posudek vedoucího diplomové práce

Problematika porodních bab není z pohledu české historiografie příliš doceněna, představuje spíše okrajové téma. V případě západoevropské historiografie je zkoumána z různých aspektů. Čeští autoři ze zahraničních studií nepřebírají mnoho inspirativních podnětů, spíše sázejí na opisování starších prací, které však neposkytují žádné objevné informace.

V případě předložené diplomové práce je nutné ocenit důkladnou znalost domácích a zahraniční literatury (staré i nové), na základě které byl nastíněn metodologický úvod i přehled vývoje babictví od starověku do současnosti. Mikrohistorický rozměr výzkumu, v kterém je nutné spatřovat hlavní přínos předložené diplomové práce, vychází z důsledného studia soudobých pramenů, které byly napsány v českém i německém jazyce.

Na základě vzájemné kombinace studia veškeré dostupné literatury i soudobých pramenů se autorka předložené diplomové práce pokusila o komplexní a naprosto nové uchopení problematiky porodních bab. Současně je nutné pozitivně hodnotit snahu o interdisciplinární přístup – vzájemnou kombinaci historického a lékařského hlediska. Autorka, jakožto bývalá zdravotní sestra, sama asistovala při mnoha porodech, což jí pomohlo vhodně uchopit zkoumanou problematiku a lépe vnímat roli porodních bab v minulosti.

Hlavním zdrojem pramenných informací se staly archiválie uložené ve Státní oblastním archivu v Třeboni - Velkostatek Hluboká nad Vltavou. Systematickému výzkumu podrobila soudobé seznamy porodních bab, soupisy peněžních výdajů vynaložené na jejich zkoušky, přísahy, učebnice a další potřebné vybavení (18.-19. století). V sekundární rovině využívala církevních matrik, na jejichž základě mohla sledovat sezónní vytíženost, „akční radius“, oblíbenost a důvěryhodnost porodních bab.

Prostřednictvím zmíněné pramenné základny diplomantka zkoumala prosazování snahy o postupné zvyšování úrovně vzdělání žen, které se zabývaly babickým uměním; současně konfrontovala míru naplnění předepsaných norem. Teoretické nároky vzájemně porovnávala s každodenní praxí, která se odehrávala ve venkovském prostředí na jihu Čech.

V šesté a sedmé kapitole autorka vycházela ze soudobých porodnických příruček, které poskytují teoretické informace o požadovaném způsobu jednání během jednotlivých porodů. Helena Hrachová jejich prostřednictvím nastínila soudobý diskurs v dynamickém vývoji. Na konkrétních příkladech doložila postupné odprošťování se od přežívajících pověr společně

s proměnou oficiální role, která bývala porodním babám přisuzována v dřívějším období.

Těžiště předložené diplomové práce z metodologického hlediska spočívá v mikrohistorickém přístupu, v dějinách každodennosti a také v historické demografii. Autorka diplomové práce se pokusila vytvořit co možná nejvěrohodnější obraz porodní báby na pozadí velkých strukturálních změn doložitelných na přelomu 18. a 19. století, v období na rozhraní starého a nového demografického režimu.

Obraz porodní báby pohledem trestněprávní agendy byl jistě vydal na samostatnou kapitolu, avšak nebyl zahrnut do badatelského záměru. Zamýšlené studium i následné zveřejnění celé řady ikonografických pramenů však bohužel muselo být opomenuto. Přestože uvedené zdroje poznání poskytují informace o nejčastějších polohách při porodu, o oděvu rodičky a „uniformě“ porodní báby, resp. zachycují symboliku spojovanou s babickým uměním, vyvstaly neřešitelné technické problémy se zveřejněním již nasbíraných ikonografických materiálů.

Předloženou diplomovou práci Heleny Hrachové označuji za vysoce kvalitní a hodnotím ji stupněm VÝBORNĚ.

V Třeboni 24. 5. 2009

PhDr. Josef Grulich, Ph.D.